

I. pečuškom biskupu 1703. godine potvrdio imanja Pečuške biskupije prije dolaska Osmanlija. Također, opisano je nekoliko izvora iz 18. stoljeća, uključujući onaj vizitatora pečuškog biskupa, koji je opisao prilike u Mitrovici. Na temelju toga izgrađena je rasprava o eventualnoj točnoj ubikaciji samostana. U poglavlju *Problem pečuškog popisa posjeda iz 1551.* (103-106) riječ je o tome da je Mitrovica 1737. pripala Srijemskoj, a od 1773. Bosanskoj ili Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji. Također, raspravlja se o jednom izvoru datiranom u 1551. godinu koji obuhvaća popis pečuških posjeda, a koji je uvelike problematičan i kako autor navodi moguće je da potječe iz kasnijeg razdoblja te, iako spominje opatiju sv. Dimitrija, vjerojatno nije vjerodostojan.

Posljednji dio čine *Prilozi* (107-131) koji obuhvaćaju popis poznatih opata, *Zemljišne posjede samostana sv. Dimitrija u Mitrovici*, *Kronološki pregled izravnih vijesti o samostanu sv. Dimitrija u Mitrovici* te dvadeset i dva slikovna i kartografska izvora. Na samom kraju monografije nalazi se bibliografija i kazala zemljopisnih i osobnih i obiteljskih imena.

Ova studija rezultat je višegodišnjeg istraživačkog rada autora na ovoj i sličnim temama vezanim uz (crkvenu) povijest donjega međurječja Save, Drave i Dunava.. Autor je sintetizirao do sada sve poznate izvore o samostanu sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici te ih interpretirao, ukazavši na izazove s kojima se susrela dosadašnja historiografija pri istraživanju ove teme te nudeći rješenja za nerazjašnjene probleme. Monografija predstavlja značajan doprinos hrvatskoj historiografiji, a treba ju preporučiti povjesničarima, zainteresiranima za temu, kao i široj populaciji za razumijevanje povijesti samostana i povijesnih okolnosti na ovome području.

Petra Plantosar

Mladen Ančić, Antun Nekić (ur.), *Zadarski mir: prekretnica anžuvinskog doba, Zadar: Sveučilišna tiskara, 2022., 419 str.*

Zbornik radova *Zadarski mir: Prekretnica anžuvinskog doba* objavljen je 2022. godine u Zadru, a najveći dio radova u zborniku nastao je kao rezultat znanstvenog skupa „Zadarski mir, ishodište jedne epohe“. Zbornik sadrži petnaest radova koji su podijeljeni u tri tematske cjeline, a prvu cjelinu, pod nazivom „Rat, kuga i mir“, čine radovi koji se bave okolnostima koje su dovele do rata između Mletačke Republike i Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva. Drugu tematsku cjelinu, pod nazivom „Anžuvinsko doba u Hrvatskom Kraljevstvu“, čine radovi koji prikazuju stanje Hrvatskog kraljevstva, koje je u tom razdoblju podijeljeno na tri administrativno-upravne cjeline, Hrvatsku i Dalmaciju te Slavoniju. Treća cjelina, pod nazivom „Likovna umjetnost anžuvinskog doba“ odnosi se na umjetničku i materijalnu baštinu središta anžuvinskog kraljevstva i razvijene periferije, odnosno Zadra.

Olga Perić autorica je prvog članka *Obisidion Iadrensis i Cronica Iadratina – sličnosti i razlike* (15-30). U ovom članku autorica pokušava odrediti kojem žanru pripadaju ova dva teksta, uspoređuje njihovu strukturu, traži dokaze o objektivnom, odnosno subjektivnom pristupu autora i obrađuje stilske i jezične razlike između dva djela. Kao primjere tih razlika autorica navodi kako oba narativa pokušavaju „poučavati primjerom“, ali svaki iz svoje pozicije. Autorica navodi kako postoji velika razlika u strukturi teksta, mletački tekst je jednostavniji i više je pisan kao izvještaj, a tekst zadarskog kroničara malo je manje koherentan i profesionalan, ali nam donosi mnoštvo detalja koji nisu uklopljeni u mletački tekst zbog njegovog karaktera. Autorica smatra kako je autor mletačkog teksta vrlo vjerojatno netko blizak duždevoj kancelariji, a autor zadarskog teksta vrlo je vjerojatno očevidac opsade. U radu je istaknuta objektivnost oba pisca, koji dosta vjerno opisuju događaje i na određen način poštuju neprijatelje, ali se također koriste i apelativima

kao naprimjer *inimici, hostes, adversarii* što ukazuje na izraženu opreku „mi-oni“ kod obojice pisaca. Jezične i stilske razlike izražene su najviše u tome da je mletački tekst jednostavniji i precizniji, a zadarski je bliži stilu srednjovjekovnih kronika i više podsjeća na književno djelo za razliku od mletačkog teksta koji više podsjeća na izvještaj.

Članak pod nazivom *Desetljeće prije mira: Veliki rat za Dalmaciju kroz trgovačke knjige grada Splita 1348.* (29-39) napisao je Gordan Ravančić. U ovome članku autor analizira stanje u gradu Splitu i Dalmaciji, koji su se 1347. godine našli pod udarom epidemije kuge. U svome članku autor iznosi kako je ta epidemija zajedno s ratom utjecala na odvijanje gradskog života i normalno funkcioniranje gradske uprave. Kao glavni alat u ovoj analizi, autor je iskoristio trgovačke knjige grada Splita, pomoću kojih je pokušao rekonstruirati tok napredovanja epidemije u Splitu i Dalmaciji te uspostaviti kronološki okvir trajanja epidemije. Osim toga analizirao je i negativan utjecaj epidemije na diplomatsku i trgovačku djelatnost, kao i djelatnost gradskih organa. Prema vijestima iz toga razdoblja autor je zaključio da su se ratne operacije nastavile bez obzira na kugu.

Mladen Ančić autor je trećeg članka *Rat kao organizirani društveni pothvat: Zadarski mir kao rezultat rata za Zadar* (39-137). U ovom članku autor nam predstavlja tezu o tome kako se rat ne vodi samo na bojnopolju, nego je to kompleksan društveni pothvat. Svoju tezu razrađuje paralelno s analizom rata i ratnih djelovanja i na taj način ju testira kroz cijeli članak. U svome članku naglašava elemente koji su kralju omogućili pobjedu, poput promjene taktike u odnosu na prvi sukob 1346. godine, koji je završio kraljevim porazom, efektivno korištenje špijunaže te osiguravanje povoljne diplomatske situacije u svome okruženju. Autor nam daje preciznu analizu procesa koji su doveli do toga da su Mlečani izgubili kontrolu nad dalmatinskim komunama i prikazuje nam kako je kralj imao kvalitetno isplaniranu vojnu kampanju. Ančić također analizira strukturalne elemente, koji su omogućili kralju da izvede takav organizirani i kompleksni društveni pothvat. U analizi se ističe hrvatskog vicebana, a kasnije i bana, Ivana Chuza koji je bio ključan faktor u pacifikaciji prostora Hrvatskog kraljevstva, kontroliranju hrvatskog plemstva i mobilizaciji lokalnih resursa za rat. U sklopu zadnje stavke autor je analizirao društvene mreže plemića i način na koji su one funkcionirale te bile povezane sa samim kraljem i najvišim upravnim strukturama u kraljevstvu.

Serđo Dokoza autor je zadnjeg članka u prvoj tematskoj cjelini, *Struktura zadarske elite prije i nakon Zadarskog mira* (137-173). U njemu autor prikazuje kako su ratna zbivanja utjecala na zadarske plemiće i pruža pogled na Zadar za vrijeme mletačke uprave u razdoblju Ugarsko-mletačkog rata. Autor navodi kako su Mlečani sa zadarskim plemićima postupali oštro nakon slamanja pobune, a grad se nalazio pod *de facto* okupacijskim režimom. Velik broj plemića, osobito onih koji su bili važni sudionici pobune, odvedeni su kao taoci u Veneciju. Gradske institucije su u potpunosti pod mletačkom kontrolom i ukinute su gotovo sve službe koje su tradicionalno popunjavali zadarski plemići. Veliko se vijeće također ne saziva, a sve poslove rješava knez sa svojim ljudima. Autor također donosi analizu utjecaja tih mjera na najvažnije zadarske rodove i kakva je bila njihova sudbina u periodu od sloma pobune do Zadarskog mira. Također, osvrnuo se na činjenicu da je velika većina plemića u gradu bila protumletački nastrojena, ali navodi kako je bilo plemića koji su podržavali Mletke i bili stupovi njihove vlasti. Na kraju rada autor analizira privilegije koje su zadarski plemići dobili na osnovu svoga držanja za vrijeme rata.

Članak Damira Magaša pod nazivom *Zadarski mir 1358.: geografski, geopolitički i geostrateški okvir* (173-197) otvara drugu tematsku cjelinu zbornika. U ovome članku autor analizira vladavinu Ludovika I. i njegovo osvajanje Dalmacije što je dovelo do integracije Dalmacije i Hrvatske i naknadnog demografskog i ekonomskog razvoja u Hrvatskom kraljevstvu. Usto, donosi

se i analiza geostrateških prilika u Hrvatskoj. Autor detaljno obrađuje karakteristike Ludovikove države i naglašava kako je njegova vladavina obilježila doba stabilnosti i razvoja, ali navodi i kako mu je država bila krhka, kao što se vidi po izbijanju sukoba diljem države nakon njegove smrti. Osvrnuo se i na posljedice sukoba hrvatskih velikaša i budućeg kralja Žigmunda Luksemburškog navevši kako su ti sukobi djelomice zaslužni za slabljenje hrvatskog prostora i njegovih obrambenih sposobnosti.

Šesti članak zbornika, pod nazivom „*de aduentu maiestatis sue ... magnam habent letitiam*“: *analiza dolazaka anžuvinskih vladara u Slavoniju, Hrvatsku i Dalmaciju* (197-235), napisao je Antun Nekić. U ovome članku autor analizira itinerare ugarskih kraljeva Karla I. i njegova sina Ludovika I. U svojoj analizi navodi i autore ranijih itinerara. U njima prikazuje kako su se prilike znatno promijenile u vrijeme vladavine Ludovika I. u odnosu na razdoblje vladavine njegova oca. Kao primjer navodi kako je Karlo I. samo jednom 1323. godine ciljano došao na teritorij Hrvatskog Kraljevstva, a isto se odnosi i na južne krajeve Ugarskog Kraljevstva, što upućuje na to da su ti dijelovi Kraljevstva predstavljali periferiju u vrijeme vladavine Karla I. S druge strane Ludovik I. često je putovao i boravio u Hrvatskoj. Autor u svome radu naglašava da se mnoštvo dolazaka kralja ili drugih članova kraljevske obitelji može povezati s održavanjem plemićkih shodova, kojima na početku nerijetko predsjedava sam kralj. Tvrdi da je u vrijeme vladavine Ludovika I. Hrvatska, a osobito Slavonija, prestala biti periferna regija Kraljevstva te iznosi tezu da je kraljevska prisutnost zapravo znak kontrole nad tim područjima što je utjecalo na način artikulacije lokalnih interesa i na „model interakcije dvora i lokalnih društava“.

Éva B. Halász autorica je članka *Slavonija u razdoblju Zadarskog mira: mijene pedesetih i šezdesetih godina 14. stoljeća* (235-249). U tome članku predstavljaju se promjene u Slavoniji u razdoblju 1350/60-ih. Autorica te promjene dijeli na pet cjelina: banovi i njihove titule, banska kancelarija, *generalis congregatio*, županije i *iudices nobilium*, gradukmetove i županate. U sklopu prve cjeline analizira se uloga hercega u Slavoniji i Hrvatskoj i tituliranje bana Leustahija Paksija kao generalnog vikara Slavonije. U drugoj cjelini opisuju se banska kancelarija i promjene kroz koje ona prolazi, pa se tako navodi kako je na početku kancelarija putujuća, a potom se smješta u Zagreb. Autorica također ističe utjecaj kraljevske na bansku kancelariju. Treća cjelina koja se tiče *generalis congregatio*, odnosno plemićkih shodova, bavi se promjenama koje je ta institucija doživjela u 14. stoljeću. Ovdje se navodi kako su ih prvo sazivali banovi, a kasnije se sazivaju u ime kralja te se više ne održava shod za cijelu Slavoniju, već samo za pojedine kraljevske županije. U četvrtoj cjelini autorica se bavi oblicima *comitatusa* kao administrativne jedinice (županija) koja pod svojim imenom označava sve zemlje pod njom bez obzira na vlasništvo i kao jedinicu koja predstavlja kraljevsku utvrdnu i njoj pripadajuće zemlje. U posljednjoj cjelini rada obrađuje se tema gradukmetova i županata. S pojavom kraljevskih županije dolazi do promjene položaja gradukmetova, od kojih dio postaju kmetovi, a dio plemstvo.

Članak *Okolnosti nastanka Statuta Zagrebačkog kaptola: korporativni identitet pod okriljem anžuvinske dinastije* (249-281) napisala je Petra Vručina. Autorica u ovome članku iznosi višeslojnu analizu funkcioniranja Zagrebačkog kaptola, njegova korporativnog identiteta i uloge u hijerarhiji kraljevstva. Također analizira i same statute i kratko se osvrće na pitanje autorstva statuta. Prema autorici, statuti Zagrebačkog kaptola nastali su kao produkt više okolnosti, od potrebe za kodificiranjem postojećih pravnih normi, reguliranja odnosa kaptola i biskupa, diobe prihoda među kanonicima, do zaštite interesa samog Kaptola u odnosu prema plemićima i ostalim zemljoposjednicima. Ujedno se navodi kako je 14. stoljeće razdoblje restitucije kaptolskih posjeda, a sve to odvijalo se pod pokroviteljstvom kralja i uz pomoć biskupa, čije odredbe čine

okosnicu statuta. Kralj je kaptolu pružio podršku u borbi za svoja prava na prihode kako bi prisilio plemiće da poštuju prava Kaptola i time potvrdio svoju vlast nad područjem Slavonije. Osim toga autorica se u svome članku bavi i „gospodarskom reafirmacijom Zagrebačkog kaptola u doba Anžuvina“ kroz analizu sistema prikupljanja desetina i problema s kojim se Kaptol pri tome susreće, ali ujedno naglašava da je to razdoblje ekonomske ekspanzije Kaptola. Potom u radu slijedi analiza odnosa Kaptola s podanicima u kojima se navode kategorije podanika i međusobni odnos Kaptola sa svojim podanicima. Na samom kraju rada donosi se kratak osvrt na problematiku odnosa Kaptola i Gradeca, kao dva skućena korporativna identiteta, svaki sa svojim pravima, ali na prostoru premalenom da bi ih ostvarili.

Članak Damira Karbića, pod nazivom *Kraljevina Hrvatska i Dalmacija u kontekstu anžuvinske restauracije kraljevske vlasti oko i nakon Zadarskog mira* (281-289), bavi se Kraljevinom Hrvatskom i Dalmacijom i promjenama kroz koje one prolaze u vrijeme vladavine Anžuvina. Autor navodi različite interpretacije toga razdoblja u historiografiji poput one da se u dijelu historiografije na to razdoblje gleda kao na doba tuđe centralizirajuće vlasti, ali s druge strane također se uviđa kako je to vrijeme razvoja temeljnih institucija Kraljevine Hrvatske i Dalmacije. Glavnu tematiku članka predstavlja obrada načina na koji je kralj pomoću raznih metoda uspio nametnuti svoju realnu vlast nad hrvatskim prostorima, a navodi se i kako je kralj prihvatio norme koje su postojale prije dolaska Anžuvina na ugarsko prijestolje, ali je isto tako uspio te norme i tradicije uključiti u svoj novouspostavljeni sustav.

Ivan Majnarić napisao je članak *Vazda ljublaše pravdu s našimi pr'vimi: združivanje plemstva u Kraljevini Hrvatskoj anžuvinskog doba* (289-321). U ovome radu Majnarić se bavi pojavom i razvojem korporativnih skupina u Kraljevini Hrvatskoj i kako su se one uklopile u rastuću kraljevsku birokraciju. Navodi kako je impuls za stvaranje korporacija dolazio „odozgo“, odnosno od kralja, i izgradnjom društva „odozdo“. Funkcija te korporativne zajednice trebala je štititi prava zajednice, ali i pojedinca koji se od trenutka stupanja u korporativnu grupu *Hrvata* nalazi pod zaštitom iste te grupe. U radu se također navodi da se ta korporativna grupa prilagodila novim zahtjevima kraljevske uprave i kao takva postala dio kraljevskog upravnog aparata. Autor također govori o formiranju sklopa normi i pravila koji vrijede za tu grupu, a ona se oslanjaju na ranije norme, koje su osuvremenjene i kodificirane. U članku je naglasak stavljen i na važnost formiranja korporativne grupe i njene teritorijalizacije što predstavlja ključnu točku u pojavi predmoderne hrvatske nacije.

Zadnji članak u drugoj tematskoj cjelini, *Vrhrički i hlivanjski plemeniti rod Čubranića u Dalmaciji i Hrvatskoj od mira u Zadru (1358.) do prodaje Zadra i Dalmacije (1409.)* (321-341), napisao je Ivan Jurković. Autor iznosi podatke o posjedima, obiteljskim vezama i djelatnosti roda Čubranić, odnosno поближе nam objašnjava kako su članovi roda širili svoje posjede, nabraja najvažnije „hiže“ roda i pokazuje kako članovi različitih hiža međusobno surađuju. U sklopu analize djelatnosti pojedinih hiža, autor donosi podatke o njihovoj ekonomskoj djelatnosti i međusobnim dogovorima oko podjele posjeda, razmjene i prodaje prava na prikupljanje desetina na posjedima i na graditeljsku djelatnost te obitelji u vrhričkom i hlivanjskom kraju. Na kraju autor zaključuje kako je hlivanjski i vrhrički rod Čubranića bio dio hrvatske srednjovjekovne aristokracije i kako su kao dio te grupe bili aktivni sudionici gospodarskog, kulturnog i duhovnog napretka koji je obilježio razdoblje druge polovice 14. stoljeća.

Artistic connections between Italy and Hungary before and after 1358. (341-351) prvi je članak u trećoj tematskoj cjelini posvećenoj likovnoj umjetnosti u anžuvinskom dobu, a napisao ga je Béla Zsolt Szakács. Autor se u svome radu posvetio analizi kraljevskih pečata, izradi rukopisa,

arhitekturi, freskama i kovanom novcu. Ustvrdio je kako je sasvim sigurno da ugarska umjetnička rješenja pripadaju srednjoeuropskom krugu, ali isto tako navodi da postoje i talijanski umjetnički utjecaj. U analizi kraljevskog pečata navodi nekoliko faza koje vidimo u pojedinim primjerima, a one nas upućuju na veći ili manji nivo povezanosti s Italijom, odnosno Napuljskim Kraljevstvom. U izradi rukopisa autor ukazuje na utjecaj bolonjske škole, dok se nakon 1350-ih vidi veći utjecaj iz Napuljskog Kraljevstva. Arhitektonski utjecaj Italije, odnosno bolje rečeno Lombardije, autor vidi u četverokutnim trapezoidnim dvorcima građenim u vrijeme vladavine Ludovika I., dok slikanje freski i kovanje novaca pokazuje toskanski utjecaj. Navodi se da su evidentne umjetničke veze Ugarske i Italije kroz snažan napuljski utjecaj na dvorski ukus u Ugarskoj, ali se ističe i nepostojanje utjecaja iz Venecije, što autor povezuje s lošim odnosima između Ugarske i Venecije.

Emil Hilje napisao je rad *Procvat zadarske umjetnosti u doba anžuvinske vlasti (351-377)* u kojem se posvetio analizi umjetničke djelatnosti u Zadru nakon Zadarskog mira. Autor predstavlja sliku Zadra koji je doživio umjetnički procvat u razdoblju anžuvinske uprave i navodi graditeljstvo, kiparstvo, slikarstvo i umjetnički obrt kao glavne sastavnice zadarske umjetničke produkcije. U svojoj analizi tih grana umjetnosti donosi nam podatke o umjetnicima i njihovim djelima u Zadru i izvan njega. Prema autoru, Zadar je u ovome razdoblju sastavni dio zapadnoeuropskog umjetničkog kruga i što rezultira doseljavanjem velikog broja zapadnoeuropskih majstora, a sam grad postaje središte kulture i umjetnosti u Dalmaciji i širi svoj utjecaj na druge istočnojadranske komune. Autor tvrdi kako se taj trend nastavio i nakon povratka pod mletačku vlast 1409. godine, ali se intenzitet djelatnosti s vremenom smanjivao. Ovaj rad sadrži mnoštvo fotografija koje nam daju dobar uvid u građu koja je predmet rada.

Članak *O ikonografiji sv. Ljudevita Tuluškog u umjetnosti anžuvinskog doba u Zadru (377-393)* napisala je Marijana Kovačević. Autorica svoj rad otvara s kratkim izlaganjem o sv. Ljudevitu Tuluškom i njegovoj vezi s anžuvinskom dinastijom pa tako tvrdi kako njegovi prikazi često imaju političku konotaciju. U nastavku rada navodi dva prikaza sv. Ljudevita Tuluškog u zadarskoj gotičkoj umjetnosti – na drvenoj korskoj klupi u samostanu sv. Frane i na emaljiranom ophodnom križu iz istog samostana. Autorica analizira spomenuti ophodni križ i zaključuje da ga je izradio Franjo iz Milana, a da je kraljica Elizabeta Kotromanić donatorica. Zaključke donosi na temelju kvalitete izrade križa i jer ga se stilski može povezati s ninskim relikvijarima za koje se pouzdano zna da ih je izradio spomenuti majstor. Identitet donatorice, prikazane na križu, potkepljuje se činjenicom da su u ovome razdoblju u Zadru prikazi donatora jako rijetki, ali s obzirom da je riječ o ugarskoj kraljici, takav postupak ne bi bio neobičan. S druge strane autorica navodi i teoriju prema kojoj bi donatorica mogla biti neka od zadarskih klarisa iz samostana sv. Nikole, ali ipak smatra da je prva pretpostavka vjerojatnija.

Posljednji članak u zborniku, *Novi prilozi poznavanju škrinje sv. Šimuna (393-419)*, napisao je Nikola Jakšić. Na početku donosi se analiza ranijih kao i nova saznanja o predlošcima koje je Franjo iz Milana koristio pri izradi škrinje pa se tako navodi da su neki prikazi svečeva života preuzeti od Giottovih djela, a neki stvoreni na temelju umjetničkih djela koje je majstor vidio na svom putovanju sjeverom Italije. Autor nam ujedno donosi opis češkog hodočasnika iz 15. stoljeća, koji je vidio relikvije, a taj opis nudi nova saznanja o tome kako je svetac bio izložen. Autor te relikvijare povezuje s onima koje je donirala Katarina, žena vojvode Sandalja i koje se danas čuvaju u samostanu sv. Marije. Također se osvrnuo na pregaču izvezenu biserima, koja je danas položena u škrinji sv. Šimuna. Na njoj se spominje ime donatora, srpskog despota Đurđa Brankovića, ali nema informacija o kojem se točno despotu radi, Đuradu Smederevcu ili njegovo-

vom unuku istoga imena. Osim toga, autor se dotakao i izrade te pregače iznijevši mišljenje da je to proizvod anžuvinske dvorske radionice u Ugarskoj. U prilog toj tezi daje primjere mitre zagrebačkog biskupa, koja je po njemu izrađena u toj istoj radionici istom tehnikom, a nudi i primjer mitre iz Amalfija, vrlo slične zagrebačkoj mitri. Konačno, u radu se tvrdi da su te dvije radionice bile u kontaktu jer su obje funkcionirale pod Anžuvincima.

Domagoj Maslač

Dubravka Zima, *Djevojka u gradu: djevojaštvo u 19. stoljeću*. Zagreb: Ljevak, 2022., 303 str.

Istražujući povijest djevojaštva kao društvenog fenomena u hrvatskom kontekstu, izv. prof. dr. sc. Dubravka Zima objavila je u rujnu 2022. godine knjigu *Djevojka u gradu: Djevojaštvo u 19. stoljeću*. Ističući osobne priče te uzimajući u obzir različita iskustva i životne okolnosti, u knjizi nastoji rekonstruirati gradsku svakodnevicu djevojaka u drugoj polovici 19. stoljeća, zajedno s njihovim ulogama, očekivanjima, obrazovanjem i izazovima s kojima su se suočavale. Gradskom djevojaštvu pristupa iz pozicije povijesti mladenaštva, tragajući za imagološkim strukturama o djevojkama te za materijalnim, historiografski provjerljivim tragovima njihova života. U tom procesu oslanja se na dostupne dnevničke, memoarske, epistolografske i ostale osobne zapise djevojaka te na arhivsku građu i druge povijesne izvore, nadopunjujući ih postojećim historiografskim uvidima i interpretacijama. Omogućivši bolje razumijevanje njihovih života i perspektiva, kao reprezentativne figure gradskog odnosno građanskog djevojaštva, odabrala je Dragojlu Jarnević, Ivanu Mažuranić i Vilmu Miskolczy udanu Vukelić koje su ne samo proživjele djevojaštvo do kraja 19. stoljeća u gradskim sredinama, već su o tom iskustvu ostavile i pisane tragove.

Autorica knjigu posvećuje djevojkama iz svoje obitelji, čija su djevojaštva oblikovala njezinu percepciju ovog društvenog fenomena, a recenzenti su joj dr. sc. Marijana Hameršak i dr. sc. Dinko Župan. Knjiga je podijeljena na dvije cjeline. U prvoj cjelini, nazvanoj *Djevojka u gradu: opis, regulacija, imagologija*, obrađuje se općeniti kontekst djevojaštva kroz pravne aspekte, pedagoška tumačenja i imagološke paradigme. Cjelinu čine poglavlja: *Pravna kodifikacija djevojaštva, Pedagoška i (pseudo)pedagoška imagologija građanskog djevojaštva, Normiranje i regulacija građanskog djevojaštva: savjetnici, bonton, primjeri i ideali ili Kako da djevojka omili Bogu i ljudem, Figura djevojke u fikcionalnim i nefikcionalnim književnim tekstovima do kraja 19. stoljeća, Djevojka u kanonskoj hrvatskoj književnosti te Dječja i adolescentska proza za djevojke do kraja 19. stoljeća*.

Druga cjelina, nazvana *Djevojka u gradu: življena djevojaštva*, promatra djevojaštvo u kontekstu tijela, prostora, društvenosti i kulturnih praksi te čuvstvenih parametara. Drugi dio knjige posvećen je formativnim godinama Jarnević, Brlić Mažuranić i Vukelić. Cjelinu čine poglavlja: *Djevojke i tijelo: aspekti tjelesnosti kao historiografska tema, Djevojka i prostor, Obrazovanje gradske djevojke, Djevojka u društvu: društvenost i kulturne prakse te Djevojačka afektivnost: ljubav i zaljubljenost*. Knjiga završava opsežnim popisom literature, popisom književnih djela, kazalom imena te bilješkom o autorici.

Nakon *Predgovora* u kojem je sažela motivaciju, rad i zahvale, Zima u *Uvodu* definira predmet istraživanja, apostrofirajući da djevojka čija ju „povijest zanima živi u drugoj polovici 19. stoljeća u gradskim sredinama, ima između 14 i 24 godine i nije u braku“. Ističe da je građansko društvo postupno počelo prepoznavati adolescenciju kao zasebnu društvenu skupinu te da su se pojavili pomaci u obrazovanju, zakonodavstvu i javnom zdravstvu koji su utjecali na živote djevojaka. Također, daje pregled historiografije djevojaštva u svjetskom i hrvatskom kontekstu te primjećuje nedostatak istraživanja o djevojaštvu u hrvatskoj humanistici.